

Letna: Akademiki . . .	30 Din
Drugi . . .	40 Din
Mesečna: Akademiki . .	4 Din
Drugi . . .	5 Din

Čekovni račun številka 17.139

Uredništvo in uprava:
UNIVERZA, Ljubljana.

4. DECEMBRA 1936.

1551

Nauk iz tega:

**ČIMPREJ
REPR. ORGA-
NIZACIJO!**

AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA

Občni zbor Akademske akcije

Ko smo pretekli teden pričakovali tega občnega zbora, smo poudarili predvsem dvoje: Če hočeš uspešno opravljati tako delo, kot je akcija za izpopolnitev univerze, ti je najprej potrebno, da za trdno veš, kaj hočeš, in potem, da dosežeš na univerzi tisto složnost, ki podreja zaradi velikih skupnih interesov posamezne koristi raznih struj; tisto akademsko složnost, ki nam je nekoč v težjih okoliščinah zagotovila naš prvi uspeh, univ. biblioteko. Na tej osnovi smo pripisali dogodkom na univerzi v preteklem tednu pomen preizkušnje zrelosti. Danes moramo svoje vprašanje ponoviti. Ali je naša akademska mladina z jasno zavestjo in tudi žrtvijo odločevala o nadaljnji usodi Akcije v eni sami skrbi, da pridobi univerzi nove izpopolnitve, ali ne? Ali je vsak posameznik, ki se je udeležil občnega zbora v petek in volitev novega odbora v soboto z vso iskrenostjo hotel le to in če bi mu tudi kdo skušal vsiliti kot primarne kakšne druge interese? Se je pred odločitvijo vprašal, za koliko in pred kom bo za svojo odločitev odgovoren? Pred vsem pod tem vidikom bomo skušali pregledati občni zbor, volilno borbo in volitve.

Občni zbor

Predsednik

podaja pregled dela od zadnjega občnega zbora. Cela vrsta posameznih akcij za vse, kar sploh more biti danes aktualno; knjižnica še, potem nabava knjig, anatom. predavalnica, hidrotehn. laboratorij oz. provizorij, kem. institut, rudarski institut, Mundova, Schleglova, Knafljeva ustanova, neodv. akad. menza, lokal, dohodki, izdatki. Toliko, da se ti vsiljuje: nemara bi se dala ta vrsta še izpopolniti s še eno vrsto akcij, ki bi bile morda tudi aktualne, pa jih je letošnja akcija prav tako malo premaknila z mesta kakor večino tehle, ki jih našteva predsednik. Nikamor bi ne prišli, če bi se začeli tu prerekati s tov. predsednikom o posameznih izmed teh vprašanj, kakor tudi občni zbor ni nikamor prišel s tem. Gre nam le za splošno sodbo o tem, ali je akcija doprinesla tisti del k izpopolnitvi univerze, za katerega si je vzela svoje leto časa? Je utrdila tradicijo, da (vzporedno z zagr. in beogr. univerzo) po svojem prvem uspehu ne pusti več mimo nobenega drž. proračuna brez kreditov za nove zgradbe univerzi? Predsednik o tem ni poročal, saj smo vedeli že prej, da v letošnjem proračunu do danes takih kreditov ni, da je Akcija letos ostala brez svojega glavnega rezultata. Od te strani izgleda vse poročilo bolj kot pisano pregrinjalo čez praznino, le neresna igra. Odborniki, ki jih je sicer občni zbor izvolil, a v odboru niso dobili funkcij, ne prevzemajo soodgovornosti za neuspeh poslovne dobe. In tu je predsednikov nastop najslabši. Brez zadostne stvarne možnosti in upravičenosti skuša podreti po vrsti vse očitke svojih tovarišev in pričarati mnenje, da je vso svojo nalogo opravil brezpogojno pravilno in celo uspešno. In še formalno: kako more občni zbor obdržati svojo vsaj kolikor toliko primerno stopnjo, če se predsednik v nepripravljenem in slabo improviziranem obračunavanju brani očitkov, pa obenem sam vodi vso to zmedeno debato in ves ta kričavi zbor? Poglavitni vzrok vsega tega je gotovo tisti, ki je tudi izpodjedal Akciji njeno uspevanje v zadnjem letu. Preprosto: če predsednik ni postal predsednik zato, da bi priboril univerzi nekaj od tega, česar ji nujno manjka, ampak le zato, da je z njegovo izvolitvijo ena ali druga izmed struj na univerzi izmerila svoje bojne sile, tedaj je bolj nujno kot le verjetno, da bo uspeh takšen, kakor ga imamo pred seboj danes. Če je komu res in brezpogojno v prvi vrsti za to, za kar gre pri Akciji, mora take vrste pred-

sednika odkloniti, pa naj je prišel od katerekoli strani. Saj so le skupine, ki volijo na predsedniško mesto kogarkoli, da je le njihov kandidat, zmožne postaviti in še po vsem tem z vsiljivim prekričavanjem braniti in hvaliti izvoljenca, ki izpričuje s svojim nastopom daleč premalo resnosti pri delu, po čutu za odgovornost predsedniške funkcije pa kar otroško slepo nedolžnost.

Odborniki niso poročali, ker niso imeli funkcij. Po neskončnih prepirih se je tudi tu dalo ugotoviti isti osnovni vzrok: politično ljubosumnost. Ko bi ti ljudje svojim »nasprotnikom« v »odboru« vsaj pripravili kakšno podlago, da bi tudi ti mogli biti ljubosumni zaradi njihovih zaslug...

Predsednik in odbor sta dobila razrešnico šele potem, ko je predsednik pomiril dvorano s tem, da je odklonil tisti del revizorjevega predloga, po katerem naj bi občni zbor predsednika tudi pohvalil.

Dvorana

Tudi ta ni zmagala svoje preizkušnje. Razdelila se je takoj v tradicionalni dve polovici in vse odtlej je bila pozornost vsake polovice z vso zagrizenostjo uprta v svojo nasprotnico — interesi univerze pa so ostali ob strani kot ena izmed mogočih pretvez, s katerimi bi te dve, tri skupine lahko prišle skupaj v svojem pravem namenu: da se spet enkrat pomerimo... Meriti sile, s katerimi ne gradiš ničesar, kar bi ostalo trajno in koristno tistemu ljudstvu, kateremu si odgovoren kot študent edine slovenske univerze.

Primer: nekdo je pravilno porabil priliko in prinesel pred vseakademijski forum kot poseben predlog lepo in resno utemeljeno zahtevo po stolici za slovensko zgodovino. Študentovski plenum naj to zahtevo osvoji. Pa gledaš po dvorani, kakšen bo neposredni vtis spomenice. Tu nekdo in tam nekdo, ki je že o tem slišal, ploska in zato ploska tudi njegova ožja okolica. Toda cele grupe, in to na obeh »polovicah«, strmijo molče, kot da niso ničesar slišale, ker pač slučajno niso videle, od katere strani je pristopil predlagatelj. Morda se bo kdo nasmehnil, češ, poročevalec 1551 izvoli biti sentimentalni; naj verjame, da zares človeka zaboli tak pogled na naš akademski plenum. Dokler bomo imeli samo »psihologijo mase«, nič pa samostojnega tehtanja, čistih odnosov in kritizma, se bomo morali podajati v svoje študentovsko parlamentarno življenje negotovi, brez ponosa in predvsem brez trajnih uspehov.

Tako tudi ta v »sovražnike« razdeljena dvorana interesom Akcije ni bila posebno naklonjena. Komaj v izrazu nekaj posameznikov, ki so že mnogo in trdo delali v Akciji, si mogel zaslutiti rešitev: da bo ta danes tako malo pomembna zbornica zrastle v silo šele takrat, ko bo v njej zmagal ta tretji, ali če hočete bolje, ta drugi duh, ki ga poraja v mladem človeku resno, težavno in odgovorno delo.

Volitve

Prezamudno bi bilo, če bi se tu spuščali v podrobnejšo karakteristiko volilnega boja, čeprav bi bila zanimiva primerjava programov posameznih skrajno nasprotnih grup, ki so jih propagirale liste na svojih številnih letakih. Videli bi namreč, kako so se vsi trudili, da bi zbrali čim popolnejši seznam potreb, kar jih je mogoče danes zagovarjati za našo univerzo. Tekma torej, kdo bo žrtvoval več časa in napora za njeno izgraditev? O, da bi bilo tako... Na vsaki listi je kandidiralo menda 14 tovarišev. Vložene so bile 4 liste. Imeli bi torej (nach Adam Riese) 56 ljudi, ki z najbolj prepričevalnimi besedami, kar jih premorejo, prosijo volilce, naj jim poverijo na-

logo, da žrtvujejo eno svoje leto akciji za izgraditev univerze. Toda tu se je pač moral stari Adam Riese zmotiti, v škodo slovenske univerze. Z vso skrbjo bi ga še vedno vprašali: ali bo po tem računu zdaj, ko so se sile pomerile in spet odšle domov, ostalo od vsega tega ropota vsaj nekaj ljudi, ki bodo vse storili in vse poskusili, da rešijo za letošnji proračun vsaj ona dva in pol milijona za kemični institut?

Od 4 list, ki so tekmovali, je pri volitvah v soboto 28. novembra dobila 1. lista katol. akademikov »1940« (Derkač Jože, cand. iur.) 419 glasov, 2. lista tehnikov (Muha Gašper, tehn.) 328, 3. strokovna lista nacionalnih akademikov (Orožen Milan, cand. iur.) 134 glasov in 4. lista neodvisnih nacionalnih akademikov (Uršič Jože) 105 glasov. Zanimivo je, da nobena lista ni svojega glavnega kandidata predstavila na obč. zboru. Za delo, ki zahteva največ nastopa, govorniške spretnosti, požrtvovalnosti in — ne nazadnje — poznanosti in priljubljenosti med dijaštvom, si volil človeka, ki ga nisi še nikdar videl niti slišal. Tudi to je v skladu z »osnovno linijo« volilnega boja: golim štetjem posameznih skupin.

Podrobneje hočemo pretresti načrt, ki ga je prinesla prva lista.

„1940“

Vollna demagogija ali resna namera?

V preteklem tednu se je zgodilo na univerzi nekaj nezaslišanega.

V volilnem boju za občni zbor Akademske akcije so kemiki izjavili, da žele, da jim ostalo dijaštvo prepusti za nekaj mesecev to skupno organizacijo. Poskusili bi, da dosežejo še v tem letu v drž. proračunu postavko za zidavo skrajno potrebnega kemičnega instituta. Načrt je bil dober in realen, zato se je večina dijaštva takoj izrekla zanj. Tudi mi smo ga v zadnji številki lista podprli brez vsakega pridržka. Le poudarili smo, da je za uspeh potreben enoten nastop vsega dijaštva. Toda dva dni pred občnim zborom je prišel nenadoma v to stvar čisto nov moment.

Na univerzi so se pojavili zelo skrbno izdelani letaki. Pod geslom »1940« so napovedali, da imajo njegovi izdajatelji namen, da do tega časa dosežejo **popolno dograditev univerze s kliniko**. Pozvali so dijaštvo, da glasuje za njihovo kandidatno listo. Torej proti listi kemikov in s tem proti minimalnemu programu kemikov — za program nove univerze. Letaka ni izdal kdorkoli. Izdala ga je skupina dijaštva, ki v zadnjih dveh letih zelo skrbno vodi svojo univerzno politiko in zelo tehta stvari. To je skupina katoliških akademikov, ki so danes tem vplivnejši, ker je njih politična stranka na oblasti in soudeležena pri vodstvu državnih poslov. Gledati moramo torej na vso stvar s popolno resnostjo, s tisto resnostjo, ki bo vredna misli te velike namere. Rezultat volitev je postavil na predsedniško mesto bodočega odbora akcije nosilca z liste tega velikega programa. To se pravi, da je prvi korak srečen in da ima novi predsednik danes že vse potrebne pogoje, da pristopi k realizaciji napovedi svoje skupine.

Niti v volilnem boju, niti na občnem zboru niso bile izdane podrobnosti novega programa. Katoliški dijaki ga drže za enkrat zase. Ker je stvar preveč dalekosežna, da ne bi zanimala ne le dijaštva univerze, profsorskega zbora in slovenskih kulturnih krogov, ampak celokupno slovensko javnost, posebno gospodarske ljudi, predvsem pa stavbenike, obrtnike in delavce, bomo poizkusili nekoliko osvetliti to vprašanje z njegove realne strani. Seveda pri tem ne vemo, kje mislijo prijeti akcijo odgovorni dijaški in javni krogi, kako jo mislijo usmeriti in kakšne vsote denarja nameravajo preskrbeti Ljubljani. Toda

naj začno s tem ali onim, vse poti vodijo le do novih stavb in tu poskusimo nekoliko razmotriti vprašanje, koliko denarja bo treba, da se izvede ta »1940 — dograditev univerze s kliniko«.

Doslej obstojita v glavnem dve zamisli rešitve vprašanja prostorov ljubljanske univerze. Večji, širokopoteznejši Plečnikov načrt in novejši, h kateremu se nagiba, če je dijaštvo prav poučeno, tudi sedanji rektor, g. dr. Samec. Ločeno od vprašanja univerznih zidav je treba obravnavati še vprašanje klinike.

Plečnikov načrt

Pri regulaciji Ljubljane se je baval g. prof. Plečnik tudi z vprašanjem Tivolija. Takrat je ohranil ves kompleks sedanjega Koslerjevega gradu ob Gosposvetski cesti bodočemu ljubljanskemu univerzitetnemu mestu. Poslopje današnjega gradu bi ostalo za reprezentančne prostore in univ. urade, med tem poslopjem in tivolskim parkom pa bi na današnjih travnikih sezidali šest novih poslopij. Fakultete bi bile tako ločene, po parkih med stavbami pa bi imelo dijaštvo čudovit mir in okolico kot ustvarjeno za odmore. Univerzitetno mesto bi vezal s centrom širok drevored, ki bi se iztekel pri sedanjem Jakopičevem paviljonu v glavni tivolski drevored oziroma na Aleksandrovo cesto. Prednosti tega načrta so velike. Centralizacija, odmaknitev iz mesta, lepa lega in zelo dobri pogoji za cenena dijaška stanovanja v Šiški. Proračun? Recimo, da odračunamo stroške glavne kanalizacije, cest in raznih napeljav, ter ostanemo le pri stavbnih stroških. Šest stavb povprečno po pet milijonov bi zneslo 30 milijonov. To je pičla polovica tega, kar je zazidal po prevratu za svojo univerzo Zagreb, in šestina tega, kar je doslej zazidal Beograd. K temu znesku bi prišel še odkup posestva, ki je bilo pred leti menda ponujeno za 7 milijonov Din.

Pri tem načrtu gre torej za kakih štirideset milijonov, brez klinike seveda. — Je to načrt »1940«? Dotlej imamo tri leta, vsako leto bi morali torej sezidati dve stavbi, seveda, če bomo pričeli z delom takoj spomladi.

Drugi načrt

Po tem naj bi univerza dokupila vse stavbe med svojim današnjim glavnim poslopjem na Kongresnem trgu in bodočo univerzitetno biblioteko. Nekaj novih zidav in nekaj prezidav naj bi koncentriralo razen tehnike in medicine ves študij v to mestno četrt. Računi so tukaj zelo težki, ker so zvezani z raznimi ovirami. Bodo

lastniki do 1940 prodali svoje hiše? Morda katoliški krogi, ki forsirajo načrt »1940«, zato zamolčujejo svoje namere, ker se boje, da bi stavbne cene spričo povpraševanja poskočile? Bodo današnje stanovanjske hiše ustrezale potrebam bodočih univerznih predavalnic ali pa bo treba zelo mnogo rušiti? Kam bi v tem slučaju katoliški akademiki premestili Glasbeno matico? V teh okoliščinah je nemogoče določiti vsaj približne proračune, toda celokupni znesek bo brez dvoma manjši kot pa pri Plečnikovem načrtu. Lega bodoče univerzitetne biblioteke bi govorila za drugi načrt, vse ostalo za prvega. Kakšno rešitev so našli akademiki tovariši in njih prijatelji za to centralno vprašanje? To so misli, ki jih danes najbolj razpravljajo po hodnikih univerze, novo vodstvo akcije pa bo rektoratu univerze in vsem zainteresiranim krogom brez dvoma stavilo v najkrajšem času v odobritev svoj konkretni program, saj je za izvedbo tako velike misli tri leta zelo malo časa. Ostane nam tako še

Klinika

ki jo moramo obravnavati zaradi njene posebnosti ločeno. Pri načrtu »1940« je to doslej edina imenoma izpovedana namera. Misel ni nova, že dve leti obstoji posebna organizacija, ki si je stavila isti cilj kot danes »1940«, to je »Akcija za izpopolnitev ljubljanske bolnice«. — Bi ne bila umestna koordinacija? Akcija za bolnico je izšla prav iz akcije za univ. knjižnico, česar naj novi predsednik ne pozabi, sicer bo moral sam še enkrat prehoditi tisto dolgo pot od Poncija do Pilata, ki so jo že prehodili drugi in si nabrali nič koliko izkušenj. Glede centralnega vprašanja, to je glede denarja, bo z novo akcijo brez dvoma to vprašanje v dnu izpremenjeno, kajti zahteve zidave klinike v Ljubljani s tem več ne postavlja neznana skupina študentov kakš Jevtičevi vladi. Če je bila prognoza glede denarne višine pri univerzitetnih stavbah težavna, je pri kliniki vse dotlej nemogoča, dokler se ne bodo strokovnjaki zedinili glede obsega, števila postelj in dokler se ne bo našel arhitekt, ki bo izdelal idejni načrt, na podlagi katerega bodo možni prvi splošni proračuni.

Zdravniki ponavljajo v razgovorih o kliniki ozir. novi bolnici, da bo stala kakih 60 do 70 milijonov. Če ostanemo za sedaj pri tem znesku in mu prištejemo 40 milijonov za univerzo, dobimo znesek okoli 100 milijonov dinarjev.

Okoli sto milijonov dinarjev se je torej odločila skupina katoliških akademikov pridobiti

svoji univerzi. Priznamo, da je to po ustanovitvi univerze največja gesta, ki jo je kdo napravil za univerzo. Če bi nas kdo vprašal, če verujemo v uspeh, bi mu odgovorili, da na to vprašanje ne more odgovoriti nihče, razen tistega, ki si je to nalogo zastavil. Vse zavisi od njegove resnosti. Mladi mož, ki je s tem programom v soboto prišel na čelo Akademске akcije, je bil doslej neznan v širših akademskih krogih. Piše se Derkač Jože in je kandidat prava v petem semestru. Če bo na čelu svoje skupine izvedel, kar so napovedali letaki in izpolnil zaupanje, ki mu ga je dalo 419 njegovih tovarišev in tovarišic, bo ime tega mladega moža zvezano z rastjo slovenske univerze neminovno!

Za sedaj pričakujemo, da bo vodstvo novega odbora že v prihodnjih dneh objavilo svoj konkretni program in storilo takoj prve korake k realizaciji. Že v načinu, s kolikim pogumom, vero in spretnostjo bo izveden začetek, bomo morda spoznali, ali je bila »1940« — volilna demagogija ali resna namera. Mi bi želeli, da bi bilo slednje!

To so veliki programi. Mi pa bi svetovali tistim trem tovarišem iz novega odbora, ki so bili s 328 glasovi izvoljeni na skromnem programu zidave kemičnega instituta, da ostanejo vsaj tako ali pa tudi bolj zvesti svojim mislim in nam dobe poleg velikega še tistih malih 2 in pol milijona dinarjev, toda teh — še letos...

Neodvisna akad. menza

Že bivše reprezentančne organizacije so postavile na dnevni red vprašanje neodvisne akademske menze. Z razpustom »ZSAU« pa je med drugimi tudi to vprašanje kmalu zaspalo.

Eden izmed vzrokov, da slovenski študent še danes nima svoje lastne menze, je brez dvoma v tem, da je prav socialna skrb ono najučinkovitejše sredstvo, s katerim lahko razne politične skupine navezujejo študente nase.

Zato danes politične skupine, ki vodijo vse študentsko življenje na univerzi ne samo, da niso zainteresirane za neodvisno akadem. menzo, temveč celo bolj ali manj prikrito nasprotujejo njenemu osnovanju.

Politična skupina, ki je na oblasti, razpolaga tudi z javnimi krediti, namenjenimi v podporo revnejšim tovarišem. Tako smo v zadnji številki morali ob podeljevanju hrane od strani banovine pribiti žalostno dejstvo, da je kr. banska uprava podelila brezplačno hrano 18 akademikom iz vrst Akademске zveze in 10 od številnih akademikov,

Moja generacija

(Nadaljevanje).

V mojem razredu je bilo od devet in tridesetih dvajset ljudi, ki se jim ni zdelo vredno, izgubljati časa z iskanjem svetovnega nazora, ki niso niti opazili vseh problemov, ki jih stavlja današnje razmere, če pa so jih že opazili, niso čutili v sebi tiste pekoče odgovornosti, tiste žive potrebe, odgovoriti si nanje in jim priti do dna. Take je več kot polovica srednješolske mladine, ki se odpravlja, ne da bi se zavedala svoje nezrelosti, svoje zaostalosti v razvoju, na univerzo. Značilno za to mladino je, da prečesto tik pred vpisom na univerzo ne ve kam bi se vpisala, za katero stroko bi se odločila. In z njo v zvezi je pojav tkzv. modnih poklicev. Med abiturijenti se nenadoma raznese parola: fantje, vsi na to in to fakulteto, tu se spleča, službo dobiš takoj po diplomu. In vse hiti tja brez premisleka in brez oklevanja. Seveda, v koliko je to za fakulteto pridobitev, je drugo vprašanje. Najčesteje je taka žrtev med fakultetami — jus (!).

V nasprotju s tema dvema mladinama, z mladino, ki deduje svoj svetovni nazor, pa z ono, ki ga ne potrebuje in ne išče, pa stoji tretja mladina, ki skuša gledati na svet po svoje. To so mladi kritični ljudje, ki jemljejo vselej z neko količino skepse nauke, ki jih dobivajo v šoli, misli, ki jih najdejo v knjigah, v debatah in drugod, ljudje, ki kujejo neprenehoma dan na dan svoj »svetovni nazor«, ga kujejo z zaupanjem v samega sebe, prečesto pa tudi z bolečino v prsih, če se jim začne podirati v prah, kar so smatrali doslej za sveto. Njihov »svetovni nazor« stoji skoraj vedno v opreki s svetovnim nazorom njihovih očetov, vrši se stalni boj med očetom in sinom, dokler končno ne popusti oče: na sinovi strani je opravičenost, mladostna sila in — življenje.

Tudi za zavode niso taki ljudje. Če že zaidejo vanje, se stalno upirajo ter prej ali slej pobegnejo iz njih. Imel sem sošolca, ki so ga hoteli starši

vtakniti kot prvošolčka v dijaški zavod. Branil se je, kar se je dalo, in prav pred vrati zavoda se je iztrgal materi iz rok in zbežal. Kot mi je sam pravil, je že tedaj instinktivno čutil, da mu v zavodu ne bodo jemali zgolj osebnost, temveč tudi duhovno svobodo. In to se mu je podzvestno najbolj upiralo.

Ko smo tako prav narahlo očrtali tretji tip današnjega srednješolca, kar se tiče izbire svetovnonazorskih načel, se bomo najbrže vprašali: na kakšne osnove zidajo ti ljudje svoj svetovni nazor, katere so te osnove, kakšen bo njihov svetovni nazor? — Če vprašam prvi tip srednješolca: kakšen je tvoj svetovni nazor?, bo dejal: »katoliški« ali »nacionalistični«, in se ponosno trkal po prsih. — Če vprašam drugi tip srednješolca, kakšen je njegov svetovni nazor, ti odvrne: Ni važno! Kdo bi skrbel za take stvari, ali pa sploh ne bi odgovoril in bi zasukal pogovor na druge »prijetnejše« in »zanimivejše« stvari. — Če vprašam tretji tip srednješolca, kakšen je njegov svetovni nazor, ne dobiš odgovora tako zlepa. Kajti če vprašam tako, si vprašal preveč, odgovor ni niti tako lahek niti tako kratek kot vprašanje. Kolikor je samostojno mislečih ljudi, toliko je samoniklih svetovnih nazorov, ki so si sicer lahko bolj ali manj sorodni, saj so zrasli iz enakih ali podobnih razmer in pogojev. Poimenovati te nazore pa je kajpada zelo težko. Lahko je to neke vrste »krščansko-socialno« gledanje na svet (en primer v mojem razredu), lahko neko bolj ali manj »levičarsko« gledanje (osem primerov v mojem razredu).

Vsega skupaj je bilo med mojimi sošolci devet ljudi s samoniklim »svetovnim nazorom«.

Število devet je veliko za takšen ne posebno velik razred in nedvomno jih bo od teh devetih izbranih v življenju nekaj umolknilo, razmere jim bodo zapečatile usta. Vendar bodo kljub temu prav ti »neopredeljenici« predstavljali tisto plast šolanih ljudi, ki bo pisala pozitivne strani v zgodovino slovenskega naroda, ti kritični mladi

ljudje bodo tisti sok v narodnem drevesu, ki pri naša rast in razvoj in odklanja odrevenele dogme, ti in taki ljudje predstavljajo pravo in resnično inteligenco v slehernem narodu, vsi drugi pa so zgolj »uradniki«, ponižni in vdani, ki so zapisali v naprej svojo dušo in telo ozki politični formaciji, ne da bi kdajkoli pozneje kritično pogledali na njeno početje, ali pa so vsak čas, če se politično ozračje spremeni, pripravljeni poljubljati tisto, na kar so trenutek poprej pljuvali in kar so obsojali.

Drugo poglavje pri spoznavanju duševnega obraza današnjega srednješolca je njegovo zanimanje za literaturo vseh vrst: beletristiko, znanstveno in filozofsko literaturo, gledališče, revije in dnevno časopisje. Na prvi pogled bi človek mislil, da bo poglavje literaturne popolnoma ločeno od poglavja o svetovnem nazoru, v resnici pa je narobe. Kako zelo sta povezana »svetovni nazor« in zanimanje za literaturo med seboj, tudi o tem se bomo imeli priliko prepričati.

Najprej beletristika. So ljudje, ki čitajo leposlovje zgolj zato, da si krajšajo čas, so ljudje, ki čitajo umetniško kvaliteto knjigo iz notranje potrebe, ker jim nudi estetski užitek in jim hkrati odgovarja na marsikatera vprašanja, ki jih mučijo, so pa tudi ljudje, ki leposlovne knjige sploh nikdar ne vzamejo v roko. K prvim jih je spadalo v mojem razredu enajst. Brali so, kar jim je prišlo pod roko, brez posebne tenkočutnosti pri izbiri, najrajši seveda »kurtzmahlerce« in Mayeve knjige. K drugim jih je spadalo šest. Lepa knjiga jim je bila nujnost. Imeli so svojo sodbo o vsaki prečitani knjigi, pregled čez slovensko, pa tudi nekaj čez svetovno literaturo, v kolikor je bilo to možno po domačih prevodih ali nemških in francoskih knjigah. Poudariti je treba pri tem, da je ta šestorica ljudi v razredu pripadala izključno skupini onih, ki si sami kujejo svoj svetovni nazor. Ostalih dvanajst sošolcev ni čutilo potrebe, posegati po kakršnihkoli knjigah.

(Se nadaljuje.)

D. Janč.

Dražo Soga

ki jih je predlagalo Jug. akad. podporno društvo iz vseh skupin akademikov, tudi iz Akad. Zveze.

Kako to občutijo oni, ki so podpor res potrebni, pa jih ne morejo dobiti pri takem sistemu socialnega usmiljenja, naj nam nazorno ilustrira nekaj odgovorov na vprašanje, kje vidiš vzroke svojega slabega socialnega položaja in kako si predstavljaš izboljšanje, na vprašanje, ki ga je stavila Akademska akcija pred dvema letoma v posebnem statističnem listu:

Ubožnost starišev. — Podpore naj se ne delijo po osebnih simpatijah in politični pripadnosti, temveč le po dejanski potrebi. Vsaki prošnji za podporo naj se potipljejo tudi obisti!

Slaba organizacija dijaških stanovanj in prehrane. Prevelika protekcija pri raznih ustanovah povzroča, da dobe podpore manj potrebni. Nujna je ustanovitev centralne akademske menze (sprejemanje brez protekcije).

Namesto kruha bi rad gorko kosilo.

Ker ne morem dobiti iz hranilnice ničesar. Izboljšanja si sploh ne morem predstavljati. Da se odpomore splošnemu slabemu stanju akademikov, je pa res potrebno, da se ustanovi centralna akademska menza in je hvalevredno vse prizadevanje akademske akcije v tej smeri. Itd.

Kaj je bilo napravljenega dosedaj za neodvisno akademsko menzo in kakšni so izgledi?

Ko se je pred tremi leti osnovala v Beogradu že 6. akademska menza, se je A. A. pozanimala, odkod je beograjska univerza dobila denar za novo menzo. Denar je prišel od države. Dal ga je Centralni zdravstveni fond, ki se nabira iz prispevkov vseh treh univerz. Pri tem fondu je beograjska univerza dobila začasno posojilo, kajti fond mora ostati po statutih nedotakljiv, dokler ne naraste na 10 milijonov.

Na iniciativo A. A. je rektorat ljubljanske univerze zaprosil pri tem fondu za posojilo 250 tisoč dinarjev, za vsoto, ki so jo slovenski študentje v ta fond vplačali. V principu je uprava fonda pristala na posojilo. Zahtevala pa je še garanta. Ker pa ljubljanska univerza sama nima nikakega premoženja, bi morala najti vsaj formalnega garanta. Kajti fond sam bo že v teku tega leta narasel na 10 milijonov in bi se lahko posojilo tedaj spremenilo v dotacijo.

Toda kje najti garanta? Rektor univerze se je obrnil na banovino, ki pa je prošnjo rektorata odbila. Tako je izgledalo, da bo vprašanje akademske menze zopet vrženo z dnevnega reda. Tedaj pa je univ. prof. dr. Izidor Cankar nepričakovano našel neznanega mecena, ki je bil pripravljen založiti hranilno knjižico za 70.000 Din kot garancijo. To bi za osnivanje menze zadostovalo. Rektorat univerze je takoj javil v Beograd, da je našel garanta. — Med tem se je v Ljubljani že tudi osnoval pripravljalni odbor profesorjev in študentov, ki naj bi pripravili vse potrebno, da bi se že letošnjo jesen odprla akademska menza. Akademska menza bi se kot samostojna akcija priključila podpornemu društvu. Upravo menze bi poleg predsednika Akademskega podpornega društva tvorilo še 5 profesorjev in 5 študentov posameznih fakultet.

Gospod rektor je prosil predsednika Akademskega podpornega društva prof. Krála, da preiskrbi in najame že tudi lokal za novo menzo v Domu visokošolk, kjer so bili tedaj primerni prostori prosti. Tako je vse izgledalo, da bomo res že to jesen dobili akademsko menzo. Tedaj pa je g. rektor nepričakovano sporočil, da je arazman z akademsko menzo padel v vodo in da iz Beograda še ni nobenega odgovora.

Posojilo je v principu odobreno. — Garancija je na razpolago. — Formalno je menza osnovana. Kje je potem vzrok, da nimamo še danes slovenski študentje svoje menze?

Slovenski klub

Ustanovni občni zbor Slovenskega kluba se bo vršil v nedeljo, dne 6. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi z naslednjim dnevnim redom: 1. otvoritev; 2. referati: ideološki, naš odnos do univerze, organizacijski referat; 3. čitanje pravil; 4. samostojni predlogi; 5. slučajnosti.

Predavanja v Domu visokošolk

V sredo 9. t. m. bo predavala v Domu visokošolk ga dr. Silva Trdinova o ženski liriki v Jugoslaviji. Začetek točno ob 8. uri, vabljeni vsi.

Daruite v tiskovni sklad

Dokumenti naše preteklosti

8. Prva spomenica za slovensko univerzo

Ko posvečamo današnjo številko lista predvsem delu za dograditev univerze, porabljam to priliko, da objavljamo iz množice dokumentov, ki so se v teku stoletja nabrali okoli zahteve po slovenski univerzi, prvo premišljeno zahtevo, ki je več kot izraz mnenja poedinca. Datira iz revolucijskega leta, ko je drobci politične svobode sprostil neverjetno sil na Slovenskem. Ena prvih narodnih zahtev je bila namenjena našemu šolstvu. Sprožil jo je v zboru vodij in učiteljev bogoslovne, modroslovne in zdravniške šole v Ljubljani dr. Sporer, vodja zdravniške šole. Spomenica je bila, opremljena s podpisi 23 šolnikov, namenjena kranjskim dež. stanovom in ljubljanski mestni gosposki. Bleiweisove »Novice« so ji pripisale pod črto: Poslanci! ne pozabite za to reč tudi na državnim zboru na Dunaji se potegniti!

Naprava vseučilišča v Ljubljani je silno koristna in imenitna reč za celo deželo. Pa le, če združena pomoč ta namen doseči pomaga, se zamore ta naprava ustanoviti. Ako pa ta namen bolj natanjko prevdarimo, se na eni strani velika dobrota te naprave — na drugi pa tudi težave in stroški pokažejo, katere njeno vstanovljenje in ohranjanje terja.

Kar korist vseučilišča zadene, je očitna kot beli dan za popolno omikanje mladosti v vsih višjih vědnostih, narodnemu duhu primerjenih. Lepa prilika, se doma izučiti in izobražiti, bo vabila sinove dežele po lagljajih potih v šole. Bližnjost staršev in žlahte jim bo polajšala življenje v Ljubljani. Razproštena, po ustavi zagotovljena slovenska narodnost, ktera tudi Primorje, nekaj štajarskega in Koroškega obseže in se celo do Hrovaškega razširja in v vsim več kot en milijon duš obseže, zasluži in terja to samostojno in popolno napravo, in bo, če le število tistih učencev vzamemo, ki bodo letas osmo šolo dokončali (72 učencev namreč) gotovo dovolj učencev privabila, posebno če pomislimo, de ni v Primorskem, ne v Horvati, ne v Slavónii take naprave. Poslednjič zapoveduje sedanji čas z ostrim glasom vsakimu narodu, de na poti dušnega napredovanja ne zaostaja, kakoršno narodno omikanje terja.

Ne smemo sicer pozabiti, de taka naprava je le potrebna višjega omikanja in višji učnosti primerjena, in de imamo še veliko za male šole storiti, ker je še veliko far v deželi še zmeraj brez šol. Tode po novi vladii se bo duh omikanja po soséskah kmalu izbudil in male šole se bodo povsod napravile, ktere se dajo lahko popolno osnovati; ravno zato se morajo pa tudi na tisto stopnjo popolnosti povzdigniti, na kateri si novo izbujeni duh narodnosti s svojo krepostjo pota k téčnimu napredovanju poiskati zamore.

Zavoljo pomanjkanja vikših šol pa narod gotovo velike zgube terpi, če bistré glave zavoljo téga svoje omikanje v ptujih deželah in ptujih jezikih išejo, svojo imenitnost tam dosežejo in ptujim narodom zapadejo, de tako domačija svoje narboljši moči zgube in v svoji dušni dremoti le zunanje spodbáde pričakuje.

Koliko je bila Krajnska dežela po ti poti slav-

nih glav zgubila, imamo v pretečenih in sedanjih časih dovelj prič, in ta zguba narodnosti se mora pomanjkanju samostojnih pomočkov šolskega izobraženja pripisati.

Ako se učiliše za obertnost in vědnosti v deželi napravi, ktero naj se v narodnim duhu in po potrebni prenapredbi dozdanjih malih in latinskih šol osnuje, bodo vikši šole, združene tudi z omikovanjem slovenskega jezika, vsim stanovam tisto veljavnost dale, ktera vesolno ljudstvo povzdigniti zamore.

Desiravno se dandanašnji v slovenskim jeziku vsi razdélki vědnost še ne zamorejo obdelovati, kar zavoljo združenja slovenskih deželá z družimi državami cesarstva celó celó potrebno ni, se bo pa vunder sčasama slovenski jezik toliko omikal in obogatil, de se bo tudi v vikši vědnosti vpeljati mogel.

Marsikdo bo morebiti rekel, de zavoljo bližnjih vseučiliš v Gradcu, v Inšpruku in na Dunaji noviga v Ljubljani treba ni.

Ako so bile pa v téh tudi ne ravno velicnih emškich deželah vseučilišča potrebne spoznanje, se mora ta potrebnost v Ljubljani timveč spoznati, ker so ljudstvu skozi in skozi slovenskega naroda zavoljo pomanjkanja domačih višjih šol marsikteri zaderži na poti, ktere mora premagati, predin zamore k ptujimu ljudstvu v šole iti.

Druga stran, ktera pomočke za osnovo in ohranjanje popolniga vseučilišča kaže, razodene zaderžke, ki se le z velikimi težavami premagati dajo.

Ako narod potrebnost take naprave spozná, ni več govorenja o tém, de bi zavoljo še neznanih pomočkov se nič storiti ne dalo. Vladarstvo ali pa ljudstvo jih morate najti, in jih boste tudi našle.

V vsih časih so spoznali, de je ljudsko omikanje nar terdnejši steber držav, zato ga tudi vladarstva podpirajo in v skerb jemljejo. Ako pa vladarstvo dozda v tem ni kaj preveč skerbí imélo, bo ustava prihodnjič mende kaj več storila.

Vladarska denarnica rés v téh tesnih dnévih ne more polniga upanja za to napravo dati. Toda potreba vikšiga in obširnišiga narodniga omikanja sega mogočno v današnje življenje in ravno sedanje vrenje in kipenje zamore in bo tudi svoje snutke izločilo.

Imenovanja pravila, potrebne pripomočke za veči izobraženje naroda vladarstvu v skerb izročiti, se moramo tedaj že zdaj terdno poprijeti, zraven tega pa tudi že zde za pripomočke skerbeti, ktere zamore dežela tako visokimu namenu v dar prinešti.

Téh poiskati, oživiti in lepimu namenu v prid napeljati, de se saj perve stopinje za doseženje tega naména berž ko je moč storijo, je silna in serčna prošnja, ktero upa polna slovenska mladost, ktero vsi učenički deželnim stanovam, Ljubljanski mestni gosposki, vsim srenjam in slehernimu rodoljubu na serce položé, z upanjem, de bodo ne le vsi te prošnje podpérali, ampak de bodo tudi pomočkov iskali, po kterih bi se dala imenitna naprava osnovati.

Iz doma visokošolk

Dne 24. nov. je Dom visokošolk imel na svojem članskem sestanku razgovor o mednarodnem ženskem kongresu v Dubrovniku. Zanimanja za ta pogovor je bilo veliko, osobito od strani odbora Ženske banovinske zveze. Uvodno besedo je imela tovarišica Zlata Pirnat, ki je v glavnem utemeljila že preje v »1551« objavljena izvajanja. Razdelila je svoj referat na tri točke: 1. splošni vidiki in napake dela, 2. odnos naše zveze do mednarodne zveze, 3. odnos slovenske sekcije do osrednje organizacije v Beogradu.

V prvem oddelku je podala obrise internacionalne organizacije, omenila, da slovenska delegacija ni imela dostopa k ožjim sejam, ker pravila predvidevajo le eno zastopnico iz vsake države in ta je vedno predsednica dotične osrednje državne organizacije. V vsem delu so razvidne tri glavne smernice: ideja miru, splošna volilna pravica in dostop žene v vse javne službe, torej enakopravnost žene kot državljanke.

Prav tako ni dovolj, poudarjati zahtevo po

volilni pravici, če obenem ne zastopamo širših načel demokracije. Tudi za prizadevanje enakopravnosti v poklicih nam manjka širše zahteve po socialni pravičnosti in zahteve za življenjski minimum vsakega posameznika.

V tretji točki je omenila tovarišica nezanemljive širših slojev naših žen, ki ne kažejo razumevanja za organizacijo, nadalje krivice, ki so se godile slovenski delegaciji z ene ali druge strani, napake, ki jih je delegacija sama zagrešila, govorila o uspehih, ki so jih dosegle Slovenke s svojim delom pred mednarodnim ženskim forumom, ter zaključila: Otresimo se krivičnega stališča slovenske manjvrednosti, zavedajmo se, da naši ljudje najdejo povsod priznanje, če se jim da možnost, da pokažejo svoje sposobnosti. Zato naj bo zaupanje v nas same in pravilno ocenjevanje lastnih sil tudi znak nove življenjske faze, v katero vstopamo.

Po referatu se je razvila nad vse živahna debata, ki se je vršila v znaku različnega stališča »starih« in »mladih«. Med najbolj spornimi točkami so bila vprašanja, ali so Slovenci doživeli in

preživeli svoj nacionalizem, ali je »Hrvatska žena« bila upravičena za svoj nastop v Dubrovniku, ter odnos centrale in internacionale do Slovencev. Seveda so bila mnenja različna in se je razlikovala mlajša in starejša generacija ostro začrtala. Zato je koncem debate zazvenel apel, naj nas starejše delavke vendarle razumejo. Me živimo in se borimo v povsem drugih prilikah, kot so živele in delale one. Me ne moremo z njimi nazaj, če življenje teče naprej. Razumemo, da jim je težko zapustiti nazore in ideje, za katere so se borile v svojem mladostnem idealizmu, toda to se je preživelo in me se moramo pripravljati za prilike in razmere, v katerih bomo živele same.

Po debati je predsednica poročala o organizaciji odsekov Unije za varstvo otrok ter povabila ostale k sodelovanju. Hvalevreden je tudi njen predlog, da »Dom visokošolke« prevzame organizacijo predavanj za srednješolke, ki se bodo vršila nevisno in po drugem programu kot predavanja za visokošolke.

Veliko zanimanje se je pokazalo za nameravano akcijo delovnega tabora, ki je želeli, da kar najbolje uspe. — Tudi do občnega zbora Unije za varstvo otrok so visokošolke zavzele svoje stališče in sklenile povabiti nekatere govornice, naj se izjasnijo o nazorih in predlogih, ki so bili na zasedanju izneseni in se z njimi visokošolke ne morejo strinjati.

Članski sestanek je zaključila tovarišica predsednica s pozivom, naj se visokošolke predvsem zanimajo za svoje društvo in delo v njem, naj obiskujejo predavanja in sodelujejo pri delu.

Srednja šola in njen sistem

V ponedeljek 30. novembra je imel Slovenski klub na tehniki svoj drugi članski sestanek s predavanjem tov. Katje Černetove o sistemu srednje šole. Predavateljica, ki prihaja iz srednje šole na univerzo in v Slovenski klub, se je namenila, povedati svoje vtise iz srednje šole ter naznačiti s tem enega izmed najvažnejših kompleksov vprašanj, ki jim bo po njenem mnenju treba v klubu posvetiti največ študija in skupnega dela. Dotaknila se je cele vrste splošnih dejstev, ki zadržujejo razvoj naše srednje šole, konservativnost, težavne pogoje in odvisnost srednješolskih učiteljev, popolno pomanjkanje sredstev za nazornejši pouk in za nove zgradbe itd. Sprožila je na ta način izredno veliko važnih in zamotanih vprašanj in jih nanizala na svojo osnovno trditev, da srednja šola pri nas nikakor ne uspeva. V kolikor je pri tem razen teh kritičnih ugotovitev tudi še tu ali tam kar avtoritativno dodala svojo misel o rešitvi vprašanja, predvsem v samem učnem sistemu, je vzbudila precej živahno diskusijo, ki pa je prav zato morala kreniti v napačno smer: v čisto nepripravljeno in tudi neorganizirano iznašanje predlogov n. pr. glede tipov srednjih šol, glede kulturne in kulturnozgodovinske orientacije srednješolskega pouka, glede praktičnih predmetov, umetnostnih in pod. Vendar je tudi ta diskusija lahko koristila, če je pri kom povzročila tisto, kar je hotela predavateljica: da se je prav tu, v klubu, ustavil ob problemih naše srednje šole in odšel domov s sklepom, da se bo pridružil delu za ta vprašanja.

Na red. občnem zboru Akad. kluba elektrotehnikov 21. novembra t. l. je bil izvoljen odbor: Brelih Miloš, Perne Bojan, Berdajs Bogo, Szillizh Milan, Cerut Dušan, Mikola, Sila, Vidmar, Furlan, Torkar, Dobeic, Ravnika.

V času brucovskih izpitov

Praesidium: »Naj zeleno brucovsko onó pové, kako se piše.«

Bruc: »—«.

Praesidium: »No, če onó ne vé svojega imena na izust, naj ga pové s svojimi besedami.«

*

P.: »Kakšna je razlika med zobno ščetko in tramvajem?«

B.: »Ne vem.«

P.: »Naj si zelenkasto onó poskusi očistiti zobe s tramvajem.«

*

P.: »Zadnje vprašanje. Zakaj imajo pri frančiškanih v stolpu štiri ure? — Zelenost ne odgovarja, proglašajo se torej, da je izpit napravilo odlično. Vendar zato, da lahko štirje ljudje obenem gledajo na uro!«

Še o volitvah

Po volitvah v Akad. akcijo hočemo danes zopet, toda po svoje načeti vprašanje, ki ga je že nekoč zelo ostro obravnaval »Vidovdan«, glasilo nacionalistov iz »Jadrana«, pa je bilo potem iz posebnih vzrokov v zadnjih letih nekako pozabljeno. To je vprašanje odnosa tov. teologov do našega najširšega študentskega foruma.

Nekako od leta 1923 in 1924 pa do dobe diktature je bilo na univerzi opravljenih mnogo naporov za akademsko reprezentančno organizacijo in za različne socialne ustanove, ki so potrebovala sodelovanja in odločitev širokega foruma študentov vseh fakultet. Teologi so takrat prihajali, toda le volit, torej odločat o teh važnih skupnih vprašanjih — niso pa prevzemali funkcij. »Vidovdan« jim je odrekel pravico takšne soudeležbe in je svoje stališče izvedel do kraja: odrekel je sploh teološki fakulteti, da bi bila enakovrsten del univerze kakor druge fakultete. Opredelil jo je posebej kot preostanek srednjeveškega univerznega sistema.

Odkar je bila pod enim prejšnjih režimov ukinjena Zveza slušateljev Aleksandrove univerze, nismo imeli skupnega foruma, ki bi odločal o stanovskih študentskih vprašanjih — vse do »Akcije«. V Akciji pa se pojavlja zopet staro razmerje: tovariši teologi s svojim kompaktnim številnim nastopom odločajo, dela in odgovornosti za delo pa ne prevzemajo. Danes ne bomo postavljali tega vprašanja tako kot svoj čas »Vidovdan«, ki je hotel teologe iz univerze izključiti. Nasprotno, hoteli bi jih pritegniti v univerzno delo. V treh letih, kar obstoji Akcija, niso k njej doprinesli ničesar. Ne dela, niti niso šli v odbor. Pač pa prihajajo na volitve in odločajo

Ivan Rob:

Profesor

(Professor sive magister superior.)

1. Pravi profesor (professor verus).

Dragi bralec! Ako si kdaj hodil po naši univerzi, prišel si gotovo v kako stisnjeno sobico, kjer je komaj prostora za peč, košarico za smeti in za drugo tako drobnjad. Ako si zašel kdaj v tako sobico, gotovo si pogosto pogledoval proti sosednji klopi, kjer brhka študentka ročno suklja svoje pisalo; gledal si njen profil, v mislih si nežno božal njene kodre, in morebiti so se te celo lotile otožne misli. — Hipoma se ti pa izvedri lice, nehoté pogledaš proti tabli — in jaz bi skoro vedel zakaj. Bržčas si opazil ptico, ki je prišla skozi vrata in sedla na kateder. To je bil pravi profesor.

Pravi profesor je med vsemi pticami pri študentih najbolj priljubljen. Vsak študent pozna in ima rad to ljubeznivo ptico. Pravi profesor je veselje in zabava študentu, ki v hudi zimi nima zakurjene kletke. Pravega profesorja se z ljubeznijo oklene devica, ki se je lažnivemu svetnemu upu in praznej nečimurnosti umaknila v tihe samostanske zidove. Vsem je prijeten tovariš; pogrešali bi nekaj, ako ga ne bi videli na navadnem mestu.

Pravi profesor je lep v svojej ponižnej obleki, na njem nam je všeč prijetna postava, posebno pa dostojno držanje in ljubeznivo vedenje. Na njem se učimo, da ni samo ono lepo, kar se blešči in vpije v žive barvi.

Petje mu je sosebno ugodno, in kadar na katedru prepeva, poslušal bi ga človek celo večnost. Petje mu je vedno novo in drugačno. Kadar je dobre volje, veselo žvrglja in vpleta v svojo pesem razne modulacije.

Golša je — kakor pri drugih profesorjih — precej izrazita, vendar pa je sorazmerna njegove velikosti; sploh je pri njem vse nekam umerjeno.

Meso pravega profesorja je prava slaščica in le premožnejši si ga lahko privoščijo. Ako ravno ga ne preganjajo, vendar je pri nas redek gost.

2. Nepravi profesor (professor falsus).

Nepravi profesor je na univerzi pravi gospod. V svojej ličnej opravi se nosi mastito in se ne meša rad med drugo prosto drhal. Diči ga lepo pisano perje, ki mu pa ne zakriva preobilne golše in se kaj malo poda glavi kalinovske oblike. Ta ptič je neizrečeno nečimerna žival. Človek bi po njegovem vedenju rekel, da mu je všeč, ako se mu čudimo in ga hvalimo.

Nepravi profesor je prava nakaza med profe-

Malenkosti dneva ...

o tem, kdo naj jo vodi. Brez dvoma je v tem nekaj nenormalnega. Če odločajo, morajo prevzemati tudi odgovornost in delo si morajo deliti z ostalimi v istem sorazmerju, kot se poslužujejo svoje akademske pravice soodločanja. Isto velja za redovnice.

Slovenski delavci v Franciji

Monsignor Valentin Zupančič piše v »Slovenec« 29. novembra 1936 o razmerah v Franciji:

»To leto je prineslo nam izseljencem precej izprememb, ki, hvala Bogu, niso vse slabe. Delavske razmere so se zlasti po juniju izboljšale. Glavna pridobitev ni zvišanje plač. Porast cen je kmalu prinesel prejšnje življenjske razmere. Bolje je še bilo prenehanje praznovanj, vsaj en do dva dni v tednu. To se že nekaj pozna. Veseli smo bili zasluženega plačanega dopusta 14 dni na leto in 40-urnega tedna, ki pa šele pride. Najbolj smo se oddahnili, ko je prenehalo včasih že neznošno priganjanje k delu in obkladanje z nelepimi priimki. Pazniki so se nagnali spomniti lepих francoskih manir in le želeli je, da jih več ne pozabijo.«

»V dnevih boja za izboljšanje delavskih razmer je bilo vse delavstvo solidarno. Kar se je doseglo, je bilo pošteno zaslužno, kar so priznali tudi tisti krogi, ki niso bili vedno naklonjeni delavskim zahtevam. V slogi naj bo moč za delavski stan tudi naprej.«

To je torej drugo poročilo o ukrepih »ljudske fronte« v Franciji. Ne izhaja to pot iz raznih nemških virov kakor navadno »Slovenčev« uvodniki in druga poročila (o tem, kako »Slovenec« prepisuje, bomo še kdaj posebej pisali). To poročilo je pisal duhovnik, ki nima političnih interesov in zato verjamemo.

sorji. Razen perja — ki je bolj pavovemu podobno — ni ničesar lepega na njem. Glas mu je hripavo riganje. Včasih se tudi dere: kekeke! ali hudoba zna posnemati druge pevce, na pr.: učnjaka, esejista in tudi pisatelja, toda navadno zmeša vse te popevke v jako neugodno pesem. Sploh mu je prirojen nagon oponašati vsakoršne glasove. Kakor sliši človeka, tako tudi on pokaljuje, zeva, kiha in hrka, smeje se in vzdihuje. Nauči se izgovarjati besede in celo dolge stavke. Res ni, da bi rekel, da razume, kaj govori, ali vendar se moramo čuditi njegovemu dobremu spominu, kakor mu tudi velike čutljivosti ne moremo odreči.

Naše podnebje mu pa nič kaj ne prija in zato ga — hvala Bogu — le po redkoma srečavamo po naših gajih. Nesnagi so bolj všeč smradna močvirja na jugu in stoječe, s trstovjem obrasle vode.

Človek nima nobene koristi ali veselja od te ptice. Saj grdoba več požre kakor je vredna.

Meso nima nobene cene.

3. Profesor učenjak (professor docilis).

Prostrani muzeji, kjer je vsepovsod nakopičena raznovrstna šara, zatohle knjižnice, do vrha natovorne s knjigami, razjedenimi od moljev in prahu, seminarji s svojim duhom po preteklosti in odmaknjenosti od življenja, vse to in le to je dom profesorja učenjaka.

Ta ptič je jako plaha žival. Le nerad zapusti svoje gnezdo. Ako ga kdo prisili, da zapusti svoje mesto, zleti najraje na vejo in se od tam vsemu svetu ironično smehlja. Na zemljo se le nerad spusti, ker vé, da njegove šibke nožice niso stvarjene za hojo. Ako vendar le stopi na tla, je neizrečeno neroden in smešen. Kar veselje ga gledati.

Ali krivico bi delali častitljivej ptici, ako ne bi omenili njene pridnosti in marljivosti. Le obiščimo ga v zaprašeni knjižnici! Sprva ga res ne zapazimo, ker ga skrivajo ogromni kupi knjig, ako pa pogledamo za knjige, vidimo majhno, sključeno postavo, kako stika za žužki, vejicami, pikami in tiskarskimi škrti. Pri svojem opraviilu je neizrečeno vztrajen. Ne dá se zlepa spraviti od svojega plena. Pa tudi neznanstvo samoglav je. Kar je enkrat zagrabil s svojim znanstvenim zobom, ne spusti za nobeno ceno. Raje se dá do smrti pobiti.

Čeprav ne zapušča rad svojega gnezda, zleti vendar včasih — sosebno v poletnih mesecih — tudi v druge kraje, da si poišče praprotnega semena. Med tem časom mu golša večidel splahne.

Meso je užitno, škoda le da ima neugodno slast po ribjeji masti.